

Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΤΡΙΠΟΛΗΣ

Κωνσταντίνος Καραμάνος

Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Αθηνών

konstantinoskaramanos90@gmail.com

Περίληψη

Η Τρίπολη, πρωτεύουσα του νομού Αρκαδίας, βρίσκεται στο κέντρο της Πελοποννήσου, σε υψόμετρο 670μ., και αποτελεί διοικητικό και συγκοινωνιακό κόμβο. Το κλίμα της είναι ηπειρωτικό με έντονα καιρικά φαινόμενα, ενώ το όρος Μαίναλο παίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του φυσικού περιβάλλοντος.

Ιστορικά, η πόλη εμφανίζεται σε πηγές από τον 15ο αιώνα ως Ντροπολιτσία και εξελίχθηκε σε στρατηγικό κέντρο κατά την Τουρκοκρατία. Κατά την Ελληνική Επανάσταση του 1821, η άλωσή της από τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη είχε καθοριστική σημασία. Η πόλη υπέστη σοβαρές καταστροφές από τον Ιμπραήμ (1828) και κατά τη Γερμανική Κατοχή, αλλά ανέκαμψε μετά την αποκατάσταση της Δημοκρατίας.

Η Τρίπολη διαθέτει πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, με πολιτιστικούς συλλόγους και εκδηλώσεις, όπως οι εορτασμοί για την Άλωση της Τριπολιτσάς και το Πάσχα. Η αρχιτεκτονική της περιλαμβάνει νεοκλασικά και διατηρητέα κτίρια, όπως ο Μητροπολιτικός Ναός Αγίου Βασιλείου, το Μαλλιαροπούλειο Θέατρο και το Αρχαιολογικό Μουσείο.

Σημαντικές προσωπικότητες της πόλης είναι ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, ο Νικηταράς, οι αδελφοί Σέκκερη, ο ποιητής Κώστας Καρυωτάκης, καθώς και καλλιτέχνες και αθλητές όπως ο Δημήτρης Κούρος και ο Νικόλαος Γεωργαντάς.

Λέξεις κλειδιά : Τρίπολη, Βιώσιμη Ανάπτυξη, φυσιογνωμία

Εισαγωγή

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να αναλυθεί η φυσιογνωμία της Τρίπολης, τόσο από ιστορική όσο και από πολιτιστική και κοινωνική σκοπιά. Η μελέτη της φυσιογνωμίας της πόλης στοχεύει στην ανάδειξη της μοναδικής ταυτότητας της Τρίπολης, εξετάζοντας τις διάφορες παραμέτρους που διαμορφώνουν τη σημερινή εικόνα της. Στην εργασία περιλαμβάνονται οι εξής θεματικές ενότητες, η ιστορική στρατηγική θέση και η εξέλιξη της πόλης καθώς και τα ιστορικά γεγονότα που τη διαμόρφωσαν από την αρχαιότητα, το Βυζάντιο, την Οθωμανική περίοδο και την Ελληνική Επανάσταση και πώς αυτά συνέβαλαν στη διαμόρφωση της φυσιογνωμίας της. Η αρχιτεκτονική και πολιτιστική κληρονομιά της πόλης. Η μελέτη των αρχιτεκτονικών στοιχείων, μνημείων και ιστορικών κτιρίων που αποτυπώνουν την πολιτιστική κληρονομιά της πόλης και τη σύνδεση της με διάφορες ιστορικές περιόδους. Η κοινωνική και οικονομική δομή της. Η ανάλυση της κοινωνικής διάρθρωσης της πόλης σε διάφορες εποχές και η σύνδεση της με τις οικονομικές εξελίξεις και τις κοινωνικές σχέσεις που την καθόρισαν.

Η σύγχρονη ανάπτυξη και εξελίξεις. Η εξέταση της σημερινής φυσιογνωμίας της Τρίπολης, λαμβάνοντας υπόψη τις σύγχρονες πολιτιστικές, οικονομικές και κοινωνικές τάσεις, και την πρόοδο ή τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η πόλη στον 21ο αιώνα.

Με αυτόν τον τρόπο, η εργασία στοχεύει να εξετάσει την Τρίπολη ως μια πόλη με πλούσια ιστορία και παράδοση, αλλά και να αναδείξει τις σύγχρονες δυναμικές που την καθορίζουν και την καθιστούν σημαντικό κέντρο στην περιοχή της Πελοποννήσου.

Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία της παρούσας εργασίας περιλαμβάνει δύο βασικά στάδια: την βιβλιογραφική ανασκόπηση και την ποσοτική έρευνα μέσω ερωτηματολογίων.

Στο πρώτο στάδιο, πραγματοποιήθηκε μια εκτενής βιβλιογραφική ανασκόπηση σχετικά με τη φυσιογνωμία της Τρίπολης. Η ανασκόπηση περιλάμβανε τη μελέτη βιβλίων, επιστημονικών άρθρων και άλλων ερευνητικών έργων που αναφέρονται στην ιστορική, πολιτιστική, κοινωνική και οικονομική εξέλιξη της πόλης. Σκοπός αυτής της ανασκόπησης ήταν να κατανοηθεί η ιστορική πορεία της Τρίπολης, καθώς και οι παράγοντες που διαμόρφωσαν την ταυτότητά της.

Στο δεύτερο στάδιο, πραγματοποιήθηκε ποσοτική έρευνα μέσω ερωτηματολογίων που σχεδιάστηκαν για να εξετάσουν τις απόψεις των κατοίκων και επισκεπτών της Τρίπολης για τη φυσιογνωμία της πόλης. Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν σε μια ευρεία ομάδα ατόμων, με στόχο τη συλλογή δεδομένων για τη γενική εικόνα που έχει η πόλη και την αντίληψη των ανθρώπων για τα σημαντικά χαρακτηριστικά της. Συνολικά, συγκεντρώθηκαν 148 απαντήσεις από τους συμμετέχοντες, οι οποίες στη συνέχεια αναλύθηκαν.

Γεωγραφικός Προσδιορισμός

Η Τρίπολη βρίσκεται στο κέντρο της Πελοποννήσου και είναι η πρωτεύουσα του νομού Αρκαδίας. Είναι χτισμένη στους πρόποδες του υψώματος Άγιοι Θεόδωροι (Επάνω Χρέπα), περίπου στο μέσο του λεκανοπεδίου που ορίζεται από τα βουνά Αρτεμίσιο, Παρθένιο, Μαίναλο και Πάρνωνα και σε υψόμετρο +670μ. από τη στάθμη της θάλασσας. (Μαλικούτη, 2005) Ο Δήμος Τρίπολης κατέχει βασική θέση και αποτελεί διοικητικό κέντρο στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, με κύριους μεταφορικούς οδικούς άξονες αυτούς της Καλαμάτας – Τρίπολης – Αθήνας, Τρίπολης – Παραλίου Άστρους και την εθνική οδό Τρίπολης – Σπάρτης.

Γεωφυσικός Προσδιορισμός

Η πόλη της Τρίπολης βρίσκεται στους πρόποδες του όρους Μαίναλο και στο μεγαλύτερο τμήμα της εκτείνεται στο οροπέδιο που σχηματίζουν κυρίως οι κάμποι της Τεγέας και της Μαντινείας.

Το 1/5 της επιφάνειας της καταλαμβάνεται από ψηλότερα μέρη με πιο έντονες κλίσεις δυτικά και νοτιοανατολικά. Η υπόλοιπη έκταση της έχει ομαλή κλίση.

Το κλίμα στη Τρίπολη είναι ηπειρωτικό με έντονα καιρικά φαινόμενα το χειμώνα, χαμηλές θερμοκρασίες και αρκετές χιονοπτώσεις. Η κλιματική αλλαγή παγκοσμίως έχει επηρεάσει αρκετά το κλίμα και στην πόλη της Τρίπολης με αύξηση της θερμοκρασίας σε σχέση με το παρελθόν, ακραία καιρικά φαινόμενα και ανακατανομή ή και έλλειψη υδάτινων πόρων, φαινόμενα που επηρεάζουν σημαντικά την ευρύτερη περιοχή του Δήμου.

Το σημαντικότερο φυσικό στοιχείο της Τρίπολης που επηρεάζει τη ζωή και τη λειτουργία της είναι το όρος Μαίναλο, ένα από τα σπουδαιότερα βουνά της Ελλάδας και το ψηλότερο και μεγαλύτερο της κεντρικής Πελοποννήσου, όντας σταθερή πηγή οξυγόνου.

Παράλληλα, χάρη στα πυκνά δάση του, προστατεύει την πόλη από πλημμύρες και πολύ ισχυρούς ανέμους. (Σκιντζής, 2013)

Η ιστορία της πόλης

Τον 15ο αιώνα και συγκεκριμένα το 1467 αναφέρεται για πρώτη φορά σε γραπτές πηγές το όνομα Droboliza (Ντροπολιτσά) στο έργο του Στέφανο Μάγκνο Estratti degli Annali Venetti (Αποσπάσματα των χρονικών της Βενετίας).

Στο έργο αυτό παρουσιάζονται τα κάστρα του Μορέως και μεταξύ αυτών και η Droboliza.

Το 1547 στον αρχαιότερο χάρτη της σύγχρονης Ελλάδας, του Ιακώβου Gastaldi, εμφανίζεται για πρώτη φορά το όνομα της πόλης ως Drobogliza. Υπάρχουν αναφορές και ως Υδρόπολις και Υδροπολιτζά από τα συνθετικά ύδωρ + πόλις.

Ακόμα μια εκδοχή που επικράτησε, παρότι αβάσιμη, σχετικά με την ονομασία, ήταν αυτή που θέλει τη λέξη Τρίπολη να προέρχεται από τις λέξεις Τρί + Πόλις, από την συνένωση των τριών σημαντικότερων αρχαίων πόλεων, Τεγέας, Μαντινείας και Παλλαντίου.

Η επικρατέστερη εκδοχή είναι ότι πρόκειται για σλάβικη λέξη και μάλιστα το πιο πιθανό είναι να προέρχεται από τις λέξεις *dabr* και *pol'e* δηλαδή πεδιάδα με βελανιδιές. Άλλωστε υπάρχουν και μαρτυρίες από τον Πausανία πως η περιοχή ήταν κατάφυτη από βελανιδιές. (Σκιντζής, 2013)

Τον 19ο αιώνα η λέξη Ντροπολιτσά αντικαταστάθηκε από το Τριπολιτσά και στη συνέχεια έγινε Τρίπολη.

Η πόλη σημείωσε την πρώτη της μεγάλη ανάπτυξη κατά την εγκατάσταση των Τούρκων. Ήταν μια πόλη σπουδαίας στρατηγικής σημασίας, όπου συγκατοικούσαν Έλληνες και Τούρκοι.

Την περίοδο των Ορλωφικών (1769-1770) η πόλη δέχεται το πρώτο μεγάλο πλήγμα στην ιστορία της, όπου υπέστη ολική καταστροφή.

Κατά την Τουρκοκρατία, η πόλη αναπτύχθηκε τόσο σε διοικητικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο, μέχρι την κήρυξη της επανάστασης των Ελλήνων την 23η Σεπτεμβρίου 1821.

Η πολιορκία και η τελική κατάληψη της Τρίπολης είχαν μεγάλο συμβολισμό για την ελληνική ανεξαρτησία, με πρωτεργάτη τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη.

Η διάλυση της από τον Ιμπραήμ το 1828, όταν αποχώρησε με τα στρατεύματα του από το Μοριά, δημιούργησε τεράστιες καταστροφές και απώλειες σε έμψυχο και άψυχο υλικό.

Έκτοτε, ξεκίνησε η προσπάθεια για ανοικοδόμηση της πόλης με μεγάλο ενδιαφέρον από τον Καποδίστρια.

Μέχρι και τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο η Τρίπολη εξελισσόταν, αλλά το πέραςμα της Γερμανικής Κατοχής, έφερε την πόλη αντιμέτωπη με νεκρούς και υλικές καταστροφές.

Η πόλη πέρασε από διάφορες συμφορές, όπως ο εμφύλιος πόλεμος και η δικτατορία, όμως μετά την αποκατάσταση της Δημοκρατίας άρχισε και πάλι η αναπτυξιακή πορεία της.

Ο πολιτισμός της πόλης

Η πόλη της Τρίπολης διαθέτει πλούσια υλική όσο και άυλη πολιτιστική κληρονομιά. Διαθέτει πλούσιο πολιτιστικό προφίλ που συνδέεται με την Ελληνική Επανάσταση του 1821, αλλά και με το Αρκαδικό Ιδεώδες.

Επιπλέον, διαθέτει μεγάλο αριθμό συλλόγων που δραστηριοποιούνται στον τομέα του πολιτισμού και αναλαμβάνουν τη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων που περιλαμβάνουν τοπικές παραδόσεις και έθιμα.

Οι εκδηλώσεις για την Άλωση της Τριπολιτσάς αποτελούν από τις πιο σημαντικές και εμβληματικές εορταστικές εκδηλώσεις στην Τρίπολη. Με επίκεντρο την επέτειο της άλωσης της πόλης από τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη το 1821, η οποία αποτέλεσε καθοριστικό γεγονός για την εξέλιξη της Ελληνικής Επανάστασης.

Η πόλη κάθε χρόνο τιμά αυτό το ιστορικό γεγονός μέσα από πληθώρα πολιτιστικών και καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων.

Στις εκδηλώσεις συμμετέχουν ενεργά τοπικοί πολιτιστικοί σύλλογοι, με παραδοσιακούς χορούς που αποδίδουν φόρο τιμής στην κληρονομιά και τα ήθη της εποχής. Επιπλέον, η θεατρική ομάδα της Τρίπολης παρουσιάζει παραστάσεις που συχνά εμπνέονται από την ιστορική περίοδο, προσφέροντας μια ζωντανή αναπαράσταση των γεγονότων και της ατμόσφαιρας της εποχής.

Παράλληλα, οι χορωδίες της πόλης γεμίζουν τις πλατείες με παραδοσιακή μουσική, ενώ πραγματοποιούνται συναυλίες, εκθέσεις και προβολές ταινιών σχετικές με την ιστορική περίοδο, προσελκύοντας επισκέπτες από την ευρύτερη περιοχή. Μέσα από αυτές τις δραστηριότητες, οι εκδηλώσεις για την Άλωση της Τριπολιτσάς όχι μόνο συμβάλλουν στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης αλλά και ενισχύουν την τοπική παράδοση και πολιτιστική ταυτότητα της πόλης.

Η πόλη της Τρίπολης διατηρεί τα ήθη και τα έθιμα της με αποκορύφωμα τον εορτασμό του Πάσχα. Οι εορτασμοί ξεκινούν τη Μεγάλη Παρασκευή, με την περιφορά των επιταφίων στην κεντρική πλατεία Αγίου Βασιλείου. Την Κυριακή του Πάσχα η πόλη γεμίζει με ψησταριές και κεράσματα ενώ προσφέρεται δωρεάν αρνί, πασχαλινά αυγά, γλυκίσματα και ντόπιο κρασί. Οι εορτασμοί συνοδεύονται από παραδοσιακούς χορούς από τους χορευτικούς συλλόγους της πόλης στην Πλατεία Άρεως (*In Arcadia, χ.χ.*).

Αρχιτεκτονική κληρονομιά της πόλης

Στην πόλη της Τρίπολης δεσπόζουν πολυάριθμα νεοκλασικά και διατηρητέα κτίρια που είτε χρησιμοποιούνται ως μουσεία, είτε κοσμούν απλά την πόλη.

Τα σημαντικότερα κτίρια είναι ο Μητροπολιτικός Ναός Αγίου Βασιλείου, το Μαλλιαροπούλειο Θέατρο, η Οικία Καρυωτάκη, το Δικαστικό Μέγαρο, η Βίλα Τουρκοβασίλη, το Αρχαιολογικό Μουσείο Τρίπολης, το Μεγάλο Καφενείο, η Οικία Ζαχαρόπουλου, η Παιδαγωγική Ακαδημία, το Πετροπούλειο Κληροδότημα, το Πολεμικό Μουσείο Τρίπολης, το παλιό Δημαρχείο Τρίπολης και το Ματζούνειο Ίδρυμα.

Ο Μητροπολιτικός Ναός Αγίου Βασιλείου βρίσκεται στην καρδιά της πόλης και αποτελεί το σύμβολο της. Πρόκειται για έργο άγνωστου αρχιτέκτονα και θεμελιώθηκε το 1884. Είναι ένας περίτεχνος ναός που αποτελείται από μάρμαρο Δολιανών, ενώ το τέμπλο, σχεδιάστηκε από τον Ερνέστο Τσίλερ. Η ιδιομορφία του μνημείου συνίσταται στην ύπαρξη στο ισόγειο δεκατεσσάρων ειδικών χώρων, που λειτουργούν, ως καταστήματα, γραφεία, εκθεσιακοί χώροι και καταλαμβάνουν μόνο το τμήμα που βρίσκεται κάτω από το προαύλιο (*Μητροπολιτικός Ιερός Ναός Αγίου Βασιλείου*, 2014).

Το Μαλλιαροπούλειο Δημοτικό Θέατρο Τρίπολης, δωρεά του γιατρού Ιωάννη Μαλλιαρόπουλου, χτίστηκε το 1910 σε σχέδια του Αναστάσιου Μεταξά και με εσωτερική διακόσμηση του Γάλλου Ζολί. Σήμερα αποτελεί κηρυγμένο μνημείο και φιλοξενεί διάφορες εκδηλώσεις.

Η Οικία Καρυωτάκη υπήρξε το πατρικό του ποιητή Κώστα Καρυωτάκη και αποτελεί μνημείο προστατευμένο από το κράτος.

Άλλη μια οικία, που αποτελεί ένα κλασικό δείγμα της παλιάς, αρχοντικής Τρίπολης είναι η οικία Συναδινού το σπίτι που γεννήθηκε ο θεατρικός συγγραφέας Θεόδωρος Συναδινός (Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου, χ.χ.).

Το Δικαστικό Μέγαρο Τρίπολης ξεχωρίζει για την αρχιτεκτονική του και στο ισόγειο του υπάρχουν χαραγμένα μηνύματα των μελλοθάντων της Αντίστασης.

Η βίλα Τουρκοβασίλη είναι ένα αρτ - νουβό κτίριο των αρχών του 20ου αιώνα που πήρε το όνομα του από τον Θεόδωρο Τουρκοβασίλη, πρώην Υπουργό Παιδείας & Δικαιοσύνης. Η βίλα έχει χαρακτηριστεί ως διατηρητέα από το 1994.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Τρίπολης είναι ένα νεοκλασικό κτίριο του Ερνέστου Τσίλερ. Λειτουργήσε ως νοσοκομείο από το 1913 έως το 1951, ενώ το 1986 μετατράπηκε σε μουσείο.

Το Μεγάλο Καφενείο έχει χαρακτηριστεί ως διατηρητέο μνημείο. Λειτουργήσε ως σημείο συνάντησης των αστών της Τρίπολης. Το εσωτερικό του περιλαμβάνει ξύλινα οβάλ τραπέζια και κόκκινους βελούδινους καναπέδες.

Η Οικία Ζαχαρόπουλου αποτελεί εξίσου ένα σημαντικό νεοκλασικό κτίριο με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Η Παιδαγωγική Ακαδημία λειτουργήσε από το 1880 και έχει χαρακτηριστεί ως διατηρητέο κτίριο.

Το Πετροπούλειο Κληροδότημα είναι ένα νεοκλασικό διατηρητέο κτίριο και σήμερα λειτουργεί ως ψηφιακό μουσείο.

Στο Πολεμικό Μουσείο Τρίπολης βρισκόταν η οικία του γιατρού Μαλλιαρόπουλου. Σήμερα φιλοξενεί όπλα και τεκμήρια από την επανάσταση του 1821 και από άλλα σημαντικά ιστορικά γεγονότα.

Το παλαιό Δημαρχείο Τρίπολης άνηκε στον Φαρμακοποιό Γρηγόρη Δαρειώτη. Διαθέτει αξιόλογη αρχιτεκτονική και μορφολογική σημασία.

Το Ματζούνειο ίδρυμα χτίστηκε πάνω σε συντρίμια καθολικής εκκλησίας της Θεοτόκου. Το κτίριο έχει χαρακτηριστεί ως διατηρητέο και έχει φιλοξενήσει τη Δημόσια Βιβλιοθήκη και τη φιλαρμονική ορχήστρα του Δήμου. (Σίνη, 2019)

Προσωπικότητες της πόλης

Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης γνωστός ως “Γέρος του Μοριά”, αποτελεί την πιο εξέχουσα ιστορική προσωπικότητα της πόλης. Διακρίθηκε για την στρατηγική του ιδιοφυΐα και πρωταγωνίστησε σε σημαντικές μάχες, όπως στο Βαλτέτσι, στην άλωση της Τριπολιτσάς και στη μάχη των Δερβενακίων.

Ο Νικήτας Σταματελόπουλος, γνωστός ως Νικηταράς, πολέμησε στη μάχη του Βαλτετσίου και των Δολιανών, που ενίσχυσαν το ηθικό των Ελλήνων ανοίγοντας τον δρόμο για την άλωση της Τριπολιτσάς.

Οι αδελφοί Σέκκερη, προσέφεραν σημαντικό έργο στη Φιλική Εταιρεία, ανέπτυξαν μεγάλη δράση στην Ελληνική Επανάσταση και διέθεσαν όλη τους την περιουσία στην Εταιρεία (*Προσωπικότητες της Επανάστασης – Αρκάδες αγωνιστές, χ.χ.*).

Οι αδελφοί Σπετσερόπουλοι αποτελούν επίσης σπουδαίες προσωπικότητες καθώς μερίμνησαν για την αγιογράφηση του Μητροπολιτικού Ιερού Ναού Αγίου Βασιλείου και χρηματοδότησαν με 100.000 ελβετικά φράγκα την αγορά και εγκατάσταση του ρολογιού που βρίσκεται στο κωδωνοστάσιο του και λειτουργεί έως σήμερα (*Ματούλα Τομαρά-Σιδέρη, 2024*).

Από την πιο σύγχρονη εποχή διακρίνουμε τον Κώστα Καρυωτάκη, ποιητή και πεζογράφο, ο οποίος θεωρείται ο κυριότερος εκφραστής της σύγχρονης λυρικής ποίησης.

Το στίγμα του στην ζωγραφική και την γλυπτική άφησε ο Δημήτρης Κούρος με δεκάδες εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό, ενώ είναι αυτός ο οποίος φιλοτέχνησε το Μνημείο Μικρασιατικού Ελληνισμού, που βρίσκεται στην πλατεία Προσφύγων Μικράς Ασίας στη συνοικία Φιλικών (Βικιπαίδεια, χ.χ.)

Σπουδαία προσωπικότητα της πόλης υπήρξε και ο αρχιτέκτονας και καλλιτέχνης Δημήτριος Ταλαγάνης. Ο Δημήτριος Ταλαγάνης έχει φιλοτεχνήσει πολυάριθμα έργα όπως για παράδειγμα την ποιμαντική ράβδο του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου και τα αναμνηστικά της Επιτροπής Διεκδίκησης των Ολυμπιακών Αγώνων 2004 και το δίσκο της εκεχειρίας.

Από το χώρο του αθλητισμού διακρίνεται ο Νικόλαος Γεωργαντάς, ο οποίος υπήρξε Ολυμπιονίκης στη δισκοβολία στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Σεντ Λούις των ΗΠΑ το 1904, αλλά και Ολυμπιονίκης στη Μεσολυμπιάδα του 1906 στην Αθήνα.

Στο χώρο της πολιτικής εξέχουσα θέση κατέχει ο Ιωάννης Μαλλιαρόπουλος, γιατρός και πολιτικός, ο οποίος έζησε στην Τρίπολη και δώρισε το Μαλλιαροπούλειο Θέατρο και το Πολεμικό Μουσείο στον Δήμο Τρίπολης.

Πυκνωτές φυσιογνωμίας της Πόλης

Οι πυκνωτές φυσιογνωμίας της Τρίπολης διαμόρφωσαν και συνεχίζουν να διαμορφώνουν την ταυτότητα της πόλης.

Η τοπική κουζίνα και οι παραδοσιακές συνταγές κερδίζουν πάντα τον επισκέπτη που θα επισκεφτεί την Τρίπολη. Στις σπεσιαλιτέ της περιοχής συγκαταλέγεται ο κόκκορας με χυλοπίτες, το παστό χοιρινό με αυγά (καγιανάς), το αγριογούρουνο, παραδοσιακές πίτες, το χοιρινό με σέλινα και ο τραχανάς. (Κρατημένου, 2019).

Η πόλη της Τρίπολης φημίζεται για την φέτα Π.Ο.Π. η οποία χαρακτηρίζεται για τον συνδυασμό γλυκιάς γεύσης με πικάντικες νότες. Αυτά είναι τα χαρακτηριστικά που την κάνουν να ξεχωρίζει και να αποτελεί έναν πυκνωτή φυσιογνωμίας για την πόλη.

Στα Π.Ο.Π. προϊόντα της πόλης ανήκουν και τα μήλα Ντελίσιους Πιλαφά Τριπόλεως τα οποία καλλιεργούνται μόνο στα εύφορα οροπέδια γύρω από την πόλη και είναι γνωστά ευρέως.

Σημαντικό ρόλο για την παραγωγή αυτών των προϊόντων αποτελεί το κλίμα της περιοχής.

Το κλίμα αποτελεί έναν ακόμα πυκνωτή φυσιογνωμίας, καθώς κατά τους χειμερινούς μήνες η Τρίπολη, βρίσκεται στην κατάταξη με τις πόλεις με την χαμηλότερη θερμοκρασία.

Το άγαλμα του Κολοκοτρώνη που δεσπόζει στην Πλατεία Άρεως είναι συνυφασμένο με την Τρίπολη και είναι το πιο χαρακτηριστικό σύμβολο της πόλης. Η αναγνωρίσιμη φιγούρα του Κολοκοτρώνη, με την ηρωική του στάση, αποτυπώνεται στη μνήμη των επισκεπτών.

Ένας από τους πιο χαρακτηριστικούς συνειρμούς για την Τρίπολη είναι ο Αστέρης Τρίπολης, καθώς αποτελεί τον πιο αναγνωρίσιμο ποδοσφαιρικό σύλλογο της πόλης με πλούσια ιστορία και πολλές διακρίσεις και τίτλους.

Περιβάλλοντας χώρος της πόλης

Η πόλη της Τρίπολης είναι ο πυρήνας των εμπορικών, οικονομικών και διοικητικών δραστηριοτήτων του νομού Αρκαδίας και διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην τοπική ανάπτυξη όσο και στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής.

Ένα σύγχρονο οδικό δίκτυο συνδέει την Τρίπολη με την Αθήνα και με τα αστικά κέντρα των όμορων δήμων και νομών. (Τζερεφός, 2021)

Στο Δήμο Τρίπολης υπάρχουν 8 Δημοτικές Ενότητες που χωρίζονται σε 1 Δημοτική Κοινότητα, 79 Τοπικές Κοινότητες και 110 Οικισμούς. (Δήμος Τρίπολης, 2010).

Η πόλη της Τρίπολης βρίσκεται ανατολικά του όρους Μαινάλου σε υψόμετρο 665 μέτρων.

Κύριο ρόλο στην ανάπτυξη της πόλης διαδραματίζει η Βιομηχανική Περιοχή Τρίπολης η οποία βρίσκεται βορειοανατολικά και σε πολύ κοντινή απόσταση από τον αστικό ιστό. Θεωρείται ως η πιο κοντινή ΒΙ.ΠΕ. στην Αθήνα και λειτουργούν βιομηχανίες και βιοτεχνίες διαφόρων και ανομοιογενών κλάδων (Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Αρκαδίας, χ.χ.).

Η Τρίπολη διαθέτει στα όρια της αρκετά περιαστικά δάση. Τα σημαντικότερα από αυτά είναι το δάσος της Επάνω Χρέπας έκτασης 4.000 στρεμμάτων, το άλσος Αγίου Γεωργίου στις βόρειες παρυφές της πόλης, τα αλσύλλια στο λόφο Μαη - Θανάση, στην Κάρτσοβα, στο εξωκλήσι του Άη Λιά καθώς και το δάσος του Παναρκαδικού Νοσοκομείου.

Ο ορεινός όγκος και οι περιοχές πρασίνου εναρμονίζονται με το αρκαδικό ή μαντινειακό οροπέδιο. Πρόκειται για μια προσχωσιγενή εύφορη και παραγωγική πεδιάδα. Στο οροπέδιο αυτό το μεγαλύτερο μέρος το καταλαμβάνουν καλλιεργούμενες εκτάσεις, βοσκότοποι, αμπελώνες κ.α.

Σε μικρή απόσταση από την πόλη της Τρίπολης εντοπίζεται η περιοχή Natura Λίμνη Τάκα η οποία συνιστά έναν από τους σημαντικότερους εσωτερικούς υγρότοπους της Πελοποννήσου.

Θεσμικό Πλαίσιο Προστασίας της Πόλης

Η Τρίπολη παρότι δεν συνιστά παραδοσιακό ή ιστορικό οικισμό και δεν διαθέτει μνημεία UNESCO, έχει μεγάλο αριθμό διατηρητέων κτιρίων προστατευμένων από το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας.

Με τις διατάξεις του άρθρου 24 του Συντάγματος καθιερώνεται ιδιαίτερη κρατική προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος και των μνημείων της αρχιτεκτονικής μας κληρονομιάς, όπως είναι τα διατηρητέα κτίρια, υπό την έννοια ότι το κράτος έχει την υποχρέωση να λαμβάνει ειδικά νομοθετικά μέτρα με τα οποία να εξασφαλίζεται η διαρκής προστασία τους.

Επιπλέον, διαθέτει στον περιβάλλοντα χώρο της πολλές περιοχές NATURA.

Το Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο NATURA 2000 είναι ένα δίκτυο ζωνών προστασίας της φύσης που εκτείνεται σε ολόκληρη την Κοινότητα και έχει ως στόχο να διασφαλίσει τη μακροπρόθεσμη διατήρηση των πιο πολύτιμων και των πλέον απειλούμενων ειδών και ενδιαιτημάτων της σε ικανοποιητικό επίπεδο.

Στην έκταση του Δήμου Τρίπολης υπάρχουν 4 περιοχές NATURA, το όρος Μαίναλο, τη Λίμνη Τάκα, τα όρη Αρτεμίσιο και Λύρκειο και το όρος Ολίγυρτο.

Η Οικονομία της Πόλης

Η Τρίπολη αποτελεί τον πυρήνα όλων των εμπορικών, οικονομικών και διοικητικών δραστηριοτήτων όλης της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Στο Δήμο Τρίπολης κυριαρχεί ο τριτογενής τομέας με ποσοστό 67%, ακολουθεί ο δευτερογενής τομέας με ποσοστό 20% και τέλος ο πρωτογενής τομέας με ποσοστό 13%.

Ο ρόλος της Τρίπολης και οι συνεπαγόμενες λειτουργίες της, την καθιστούν υποδοχέα σειράς δραστηριοτήτων του τριτογενή τομέα.

Στον δευτερογενή τομέα, ρόλο διαδραματίζουν οι επενδύσεις, οι δραστηριότητες στον κλάδο της ενέργειας και ο κατασκευαστικός κλάδος.

Ιδιαίτερη αναφορά αξίζει στην ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης, η οποία εξελίσσεται σε hub παραγωγής φαρμάκων. Δύο μεγάλες φαρμακοβιομηχανίες επενδύουν στην περιοχή, εκ των οποίων πρωτοπόρος είναι η DEMO, η οποία αναπτύσσει επενδυτικό πλάνο 356 εκατομμυρίων ευρώ.

Οι νέες μονάδες φαρμάκου αναμένεται να δημιουργήσουν περισσότερες από 600 άμεσες θέσεις εργασίας και να καλύψουν με τη δυναμική τους το 30 % της Ε.Ε. σε πενικιλινούχα φάρμακα και το 37% της Ε.Ε. σε ογκολογικά φάρμακα. (ΣΒΑΑ Δήμου Τρίπολης, 2024)

Παρά τον προσανατολισμό της Περιφερειακής Ενότητας Αρκαδίας σε αγροτικές δραστηριότητες, ο πρωτογενής τομέας είναι εξαιρετικά περιορισμένος λόγω βασικών προβλημάτων, όπως η έλλειψη υδάτινων πόρων, η έλλειψη επιμόρφωσης των αγροτών, η απουσία νέων μεθόδων καλλιέργειας κ.α.

Τέλος, ο τουρισμός αποτελεί ένα σημαντικό τομέα στην οικονομική ζωή του Δήμου Τρίπολης. Οι κυριότερες μορφές τουρισμού της περιοχής είναι ο θρησκευτικός, ο αρχαιολογικός, ο φυσιολατρικός, ο χειμερινός, ο οινoturισμός και ο συνεδριακός τουρισμός.

Έργα χρηματοδοτούμενα από την Ε.Ε. στην πόλη

Τον Οκτώβριο του 2024 κατατέθηκε η πρόταση στρατηγικής βιώσιμης αστικής ανάπτυξης του Δήμου Τρίπολης, η οποία διαρθρώνεται σε τρεις άξονες στρατηγικής. Αυτοί οι άξονες είναι η μετάβαση σε βελτιωμένες, βιώσιμες και ανθεκτικές υποδομές, η στήριξη του τοπικού οικονομικού περιβάλλοντος και η προώθηση της κοινωνικής ένταξης και προστασίας. (ΣΒΑΑ Δήμου Τρίπολης, 2024)

Η πρόταση αυτή εντάσσεται στο Πρόγραμμα “Πελοπόννησος 2021-2027” που έχει ως στόχο την αειφόρο ενδογενή και εξωστρεφή ανάπτυξη, με βάση την καινοτομία και τη διασφάλιση της χωρικής και κοινωνικής συνοχής.

Το πρόγραμμα “Πελοπόννησος 2021-2027” πραγματοποιείται με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΕΣΠΑ 2021-2027.

Ο Δήμος Τρίπολης έχει εντάξει στο πρόγραμμα διάφορα έργα εκ των οποίων μερικά από αυτά είναι η ίδρυση και λειτουργία στέγης υποστηριζόμενης διαβίωσης με στόχο τη βελτίωση παροχής κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών εκπαιδευτικής υποστήριξης στην κοινωνικά ευπαθή ομάδα ΑμεΑ.

Επίσης, έχει εντάξει τη συνέχιση λειτουργίας του κέντρου κοινότητας και κινητής μονάδας στο Δήμο Τρίπολης και αναφέρεται σε έναν μηχανισμό που θα συνδυάζει υποστήριξη από ανθρώπινο δυναμικό που θα προσφέρει ένα ευρύ φάσμα ολοκληρωμένων υποστηρικτικών υπηρεσιών για την κοινωνική ένταξη και προώθηση στην απασχόληση ωφελούμενων που ανήκουν σε ευάλωτες κατηγορίες πολιτών.

Ένα πολύ σημαντικό έργο για την πόλη αποτελεί και η ανάπλαση της πλατείας Αγίου Βασιλείου. Στο πρόγραμμα έχει ενταχθεί η β' φάση του έργου που θα συμβάλλει στην βιώσιμη κινητικότητα, βελτιώνοντας την κίνηση των πεζών και των ΑμεΑ, διασφαλίζοντας παράλληλα την ήπια και ασφαλή διέλευση των οχημάτων.

Ακόμα ένα έργο σημαντικό για την πόλη της Τρίπολης είναι το Ανοικτό Κέντρο Εμπορίου, με τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, του ΕΣΠΑ 2014-2020, του επιχειρησιακού προγράμματος ΕΠΑνΕΚ 2014-2020 και του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Το έργο περιλαμβάνει δράσεις αστικής ανάπλασης που αποσκοπούν στην δημιουργία ενός καλαίσθητου δικτύου δρόμων και πεζοδρόμων, το οποίο συνδέει σημαντικούς πολιτιστικούς πόρους και ταυτόχρονα θα συμβάλλει στην εμπορική ανάπτυξη.

Ένα κοινωνικό έργο που έχει ενταχθεί στο ΕΣΠΑ 2021-2027 είναι η συνέχιση λειτουργίας του ξενώνα φιλοξενίας γυναικών θυμάτων βίας, το οποίο παρέχει ψυχολογική στήριξη καθώς και υποστήριξη των γυναικών αυτών για ένταξη στην αγορά εργασίας.

Για την ενίσχυση της βιώσιμης μικροκινητικότητας της πόλης έγινε εγκατάσταση ενός ολοκληρωμένου συστήματος μίσθωσης ηλεκτρικών ποδηλάτων, έργο το οποίο έχει ως στόχο τη μείωση της κυκλοφορίας αυτοκινήτων, τη διευκόλυνση των υπόλοιπων μέσων μαζικής μεταφοράς, τον περιορισμό του κυκλοφοριακού φόρτου και τον περιορισμό της ρύπανσης του περιβάλλοντος και του θορύβου.

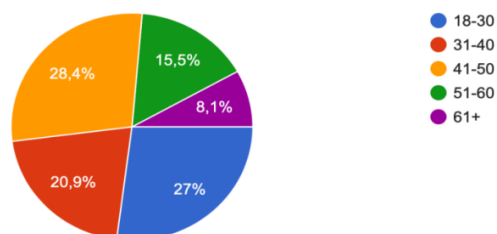
Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε από το Ταμείο Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όσον αφορά τον τομέα της υγείας πραγματοποιήθηκε η εγκατάσταση δικτύου φυσικού αερίου στο Παναρκαδικό Νοσοκομείο, ένα έργο που χρηματοδοτήθηκε από το ΕΣΠΑ 2014-2020. (Δήμος Τρίπολης, 2024)

Αποτελέσματα Έρευνας

Διάγραμμα 1. Ηλικιακή Ομάδα Ερωτηθέντων

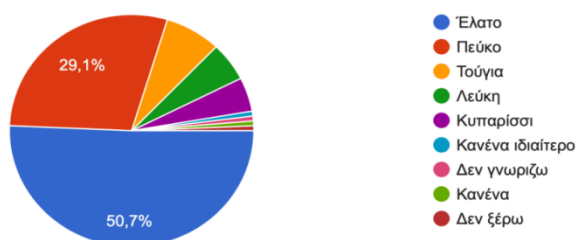
Σε ποια ηλικιακή ομάδα ανήκετε ;
148 απαντήσεις

Το 28,4 % των ερωτηθέντων ανήκε στην ηλικιακή κατηγορία 41-50 ετών.

Διάγραμμα 2. Το πιο χαρακτηριστικό φυτό της πόλης

Ποιο είναι το πιο χαρακτηριστικό φυτό της πόλης ;
148 απαντήσεις

Το 50,7% των ερωτηθέντων απάντησε πως το έλατο είναι το πιο χαρακτηριστικό φυτό της πόλης.

Διάγραμμα 3. Το πιο χαρακτηριστικό μνημείο της πόλης

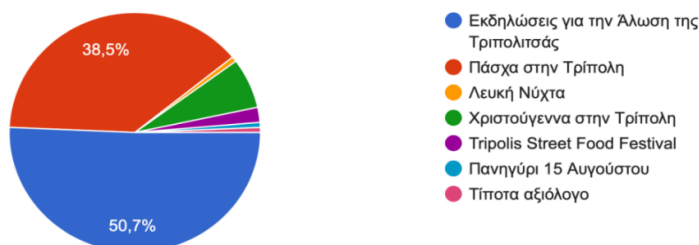
Ποιο είναι το πιο χαρακτηριστικό μνημείο της πόλης ;
148 απαντήσεις

Το 66,9 % των ερωτηθέντων απάντησε πως το πιο χαρακτηριστικό μνημείο της πόλης είναι το Άγαλμα του Κολοκοτρώνη.

Διάγραμμα 4. Η πιο χαρακτηριστική εκδήλωση της πόλης.

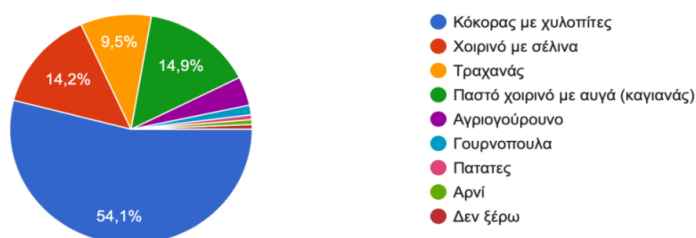
Ποια είναι η πιο χαρακτηριστική εκδήλωση της πόλης ; (πανηγύρι, παρέλαση, φεστιβάλ)
148 απαντήσεις

Το 50,7 % των ερωτηθέντων απάντησε πως η πιο χαρακτηριστική εκδήλωση της πόλης είναι οι εκδηλώσεις για την άλωση της Τριπολιτσάς.

Διάγραμμα 5. Το πιο χαρακτηριστικό φαγητό της πόλης.

Ποιο είναι το χαρακτηριστικό φαγητό της πόλης ;
148 απαντήσεις

Το 54,1 % των ερωτηθέντων απάντησε πως το πιο χαρακτηριστικό φαγητό της πόλης είναι ο κόκορας με χυλοπίτες.

Διάγραμμα 6. Το πιο σημαντικό χρηματοδοτούμενο έργο από την Ε.Ε. στην πόλη.

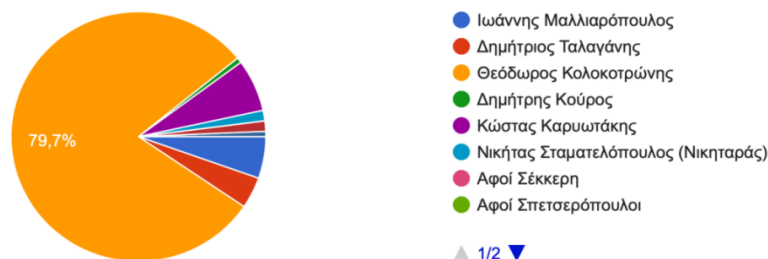
Ποιο έργο από τα τελευταία που έχουν γίνει στην πόλη χρηματοδοτούμενο από την Ε.Ε. θεωρείτε ότι είναι το πιο σημαντικό ;
148 απαντήσεις

Το 45,9 % των ερωτηθέντων απάντησε πως το πιο σημαντικό έργο χρηματοδοτούμενο από την Ε.Ε. στην πόλη είναι ο ξενώνας φιλοξενίας γυναικών θυμάτων βίας.

Διάγραμμα 7. Η πιο χαρακτηριστική προσωπικότητα της πόλης.

Ποια είναι η πιο χαρακτηριστική προσωπικότητα της πόλης ;
148 απαντήσεις

Το 79,7 % των ερωτηθέντων απάντησε πως η πιο χαρακτηριστική προσωπικότητα της πόλης είναι ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, η Τρίπολη είναι γνωστή για την στρατηγική της θέση κατά την Επανάσταση του 1821 και τη σπουδαιότητα των ιστορικών της μνημείων. Αν τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου δείχνουν ότι οι κάτοικοι και οι επισκέπτες αντιλαμβάνονται την πόλη με παρόμοιο τρόπο, δηλαδή, ότι αναγνωρίζουν τη σημασία της πόλης για την ιστορία της Επανάστασης και τη στρατηγική της θέση.

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση τονίζει τη σημασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και των παραδόσεων της πόλης. Τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου επιβεβαιώνουν ότι οι ερωτηθέντες γνωρίζουν και εκτιμούν την πολιτιστική κληρονομιά όπως τα παραδοσιακά φαγητά, τα τοπικά προϊόντα, και τις πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου δείχνουν ότι οι κάτοικοι και οι επισκέπτες εκτιμούν την αρχιτεκτονική και τα ιστορικά μνημεία της πόλης και συμφωνούν με τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και θεωρούν ως πιο χαρακτηριστικό το άγαλμα του Κολοκοτρώνη.

Τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου φαίνεται να συνάδουν σε γενικές γραμμές με τις εκτιμήσεις που παρατίθενται στην βιβλιογραφική ανασκόπηση, ειδικά σε ό,τι αφορά την ιστορική και πολιτιστική σημασία της πόλης.

Βιβλιογραφία - Αναφορές

- Μαλικούτη, Σ. (2005). *Η αρχιτεκτονική φυσιογνωμία της Τρίπολης*. (Πτυχιακή Εργασία). Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πειραιά. Πειραιάς.
- Σκιντζής, Κ. (2013). *Τρίπολη: Πόλη Ανθρώπινη-Πόλη Διαφορετική-Πόλη Πολιτισμού με βάση το νέο ιστορικό κέντρο*. (Διπλωματική Εργασία). Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Αθήνα.
- Σίνη, Α. (2019). *Πολιτιστικό προφίλ και marketing / branding: Η περίπτωση της Τρίπολης*. (Διπλωματική Εργασία). Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Βόλος
- Κρατημένου, Α. (2019). *Η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού ως εργαλείο περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης (η περίπτωση του Νομού Αρκαδίας)*. (Πτυχιακή Εργασία). Πανεπιστήμιο Πατρών. Πύργος

Τζερεφός, Ο. (2021). *Σχέδιο δράσης για την δημιουργία πράσινων πόλεων: Η περίπτωση της πόλης της Τρίπολης*. (Πτυχιακή Εργασία). Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Θεσσαλονίκη.

In Arcadia. (χ.χ.). <https://www.inarcadia.gr/index.html>

Μητροπολιτικός Ιερός Ναός Αγίου Βασιλείου. (2014, 18 Αυγούστου). https://web.archive.org/web/20140818004524/http://www.traveltripolis.gr/219/conducted_tour/monasteries_churches_el/%CE%BC%CE%B7%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CE%B9%CE%B5%CF%81%CF%8C%CF%82-%CE%BD%CE%B1%CF%8C%CF%82-%CE%B1%CE%B3%CE%AF%CE%BF%CF%85-%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B9/

Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου. (χ.χ.). [Οικία Συναδινού]. SearchCulture.gr. <https://www.searchculture.gr/aggregator/edm/Tripoli/000067-:2787>

Προσωπικότητες της Επανάστασης – Αρκάδες αγωνιστές. (χ.χ.). Αρκάδων Χρόνοι. <https://www.arcadonxronoi.gr/index.php/arxeio-thematon/elliniki-epanastasi-1821/24-prosopikotites-tis-epanastasis-arkades-agonistes>

Ματούλα Τομαρά-Σιδέρη. (2024, 18 Αυγούστου). *Συνέντευξη στην Ελευθερία Online*. <https://eleftheriaonline.gr/local/politismos/synentefkseis-parousiaseis/item/43195-matoyla-tomara-sideri>

Βικιπαίδεια. (χ.χ.). *Τρίπολη Αρκαδίας: Πνευματική δραστηριότητα και προσωπικότητες της Τρίπολης*. Wikipedia.

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A4%CF%81%CE%AF%CF%80%CE%BF%CE%B%CE%B7_%CE%91%CF%81%CE%BA%CE%B1%CE%B4%CE%AF%CE%B1%CF%82#%CE%A0%CE%BD%CE%B5%CF%85%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%B4%CF%81%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%89%CF%80%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B5%CF%82_%CF%84%CE%B7%CF%82_2_%CE%A4%CF%81%CE%AF%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B7%CF%82

Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Αρκαδίας. (χ.χ.). *Βιομηχανική Περιοχή (ΒΙ.ΠΕ.) Τρίπολης – Έργα υποδομής*. <https://www.inarcadia.gr/busin/erga/vipe.htm>